

Devrimin Krizi ve Proletaryanın Görevleri

Sunuş (Aleksandr Fokin)

(...) Bu yazıda, kolaylık sağlaması açısından, “Verhneuralsk Siyasi Hapishanesi Defterleri” adıyla anacağımız, 2018 yılında Verhneuralsk hapishanesinde keşfedilen 1930’lu yıllara ait belgeler, tarihçilere hapishanedeki Bolşevik-Leninistlerce yazılmış metinleri inceleme fırsatını veriyor (...)

Söz konusu keşif basından müthiş bir ilgi gördü. Öyle ki, okuyucuların dikkatini çekmek için, haberlerinde “Stalin’in devrilmesi Verhneuralsk hapishanesinde planlandı” vb. merak uyandırıcı ve sansasyonel manşetler kullandılar. Meseleye alaka gösteren meslekten tarihçiler bu haberleri sosyal ağlar üzerinden tartışmaya başladı. Bu yoğun ilgiyi görünce, hem belgeleri çalışmak ve yayınlamak hem de meslektaşlarımla eldeki bilgilere erişimini sağlamak için, bu defterleri dijital ortama aktarmaya karar verdim. Fakat defter sayısının çok fazla olması nedeniyle, şu ana kadar ancak bir kısmı yayımlanabildi. Bu elyazması belgelerin okunabilir hale getirilmesi ve yayıma hazırlanması süreci devam etmektedir. “Almanya’da Faşist Darbe” başlıklı ilk defter Ab Imperio dergisinde yayımlanmıştır.

Şu an araştırmacılar açısından en kritik mesele bu defterlerin güvenli bir şekilde muhafaza edilmemesidir. Çelyabinsk bölgesinin Federal Ceza İnfaz Kurumu’nun (GUFSIN) elinde bulunan ve kurum yönetiminin, gelecekleriyle ilgili hâlâ net bir açıklama yapmadığı bu belgelerin resmî olarak arşivlenmemiş olması hem erişimi hem de araştırma yapılmasını zorlaştırmaktadır (...)

Belgeler üzerinde yapılan ilk incelemeler, bunların (mahkûmların kendi düşüncelerini ifade ettiği metinler de bulunsa da) neredeyse hepsinin sade “özetler” olduğunu göstermektedir. Mahkûmların, bu belgeleri gizlemek için basılı yayınların kapaklarını kullandıkları anlaşılmaktadır. Örneğin, “Devrimin Krizi ve Proletaryanın Görevleri”nin 6. ve 7. versiyonlarının kapağı, Komünist Enternasyonal dergisinin kapağıdır. Bu, mahkûmların basılı materyallere ulaşabildiğini, Rusya ve dünyanın başka yerlerindeki gelişmelere dair bilgi edinebildiklerini ve isterlerse bunları kendi metinlerinde kullanabildiklerine işaret etmektedir.

Her ne kadar takma adlarıyla olsa da (ki bu, metinler üzerinde daha fazla çözümlene yapılmasını gerektiriyor) bazı defterlerin yazarlarının kim olduğunu biliyoruz. Kolektif bir çalışmanın ürünü olan “Devrimin Krizi ve Proletaryanın Görevleri” için ise bu durum geçerli değil. Bununla birlikte, bazı mahkûmların, örneğin, Trotskiy’in sekreterliğini yapmış olan Viktor Eltsin’in, bu metinlerin içeriğinin oluşturulmasında ciddi etkisi olduğunu varsayabiliriz. Yine de, Verhneuralsk hapisanesindeki Bolşevik-Leninistlerin, bu metinleri şahsi değil, ortak bir tutumu yansıtan belgeler olarak gördükleri unutulmamalıdır.

Genel olarak söz konusu defterlerin, özel olarak da “Devrimin Krizi ve Proletaryanın Görevleri”nin iki amacı olduğu öne sürülebilir. Bunlardan ilki, Stalinizmin devletin geleceğine ilişkin görüşlerinin, Leninist ilkelerden bir sapma olduğunu ve daha genel olarak Sovyetler Birliği’nde sosyalist olmayan bir sistemin kurulduğunu göstermektir. Metin, bu bağlamda, bir yandan verili sistemin eleştirisini yaparken bir yandan da mevcut siyasi ve iktisadi sorunların nasıl çözüleceğine -yani Sovyetler Birliği için alternatif bir modelin nasıl yaratılabileceğine- ilişkin öneriler getirmektedir. Bununla birlikte, mahkûmların, planlarını uygulamaya koyabileceklerine ve böylece Stalinist rejimle mücadele edebileceklerine ne kadar inandıkları konusunda metin üzerinden bir fikre varmak zor. Belgelerin hazırlanmasının, bu mücadeleyle bağlantılı, örtülü ikinci amacı ise, görüldüğü kadarıyla, Bolşevik-Leninistleri yeniden bir araya getirmektir. Taslak metinler üzerinde yürütülen kolektif tartışmalara aktif olarak katılmak, bu mahkûmların cezaevi içindeki yaşamlarına daha büyük bir anlam vermelerine ve “biz” duygusunu sürdürmelerine olanak sağlamıştır denebilir.

Metin yayım için hazırlanırken, özgün haline mümkün olduğunca sadık kalındı. Ancak, belge kötü koşullar altında saklandığı için, bazı kelimeler ne yazık ki okunamaz haldeydi. Bu kelimeler, transkripsiyonda “okunamıyor” ifadesiyle işaretlendi.

Umuyorum ki, Verhneuralsk Siyasi Hapishanesi’nde keşfedilen bu belgelerin yayımlanması, araştırmacıların ilgisini çekecektir ve 1930’ların Sol Muhalefet’i üzerine yapılacak çalışmaları teşvik edecektir. Böylece, Bolşevik-Leninistlerin siyasi tarihi daha bütünlüklü bir şekilde ortaya konabilecektir.

Bölüm I: Proletarya devriminin siyasi çizgisi

İçindekiler

1. Giriş
2. Kısım I: Sürekli devrim teorisi ve SSCB'nin sosyalist inşasının sorunları
3. Kısım II: Millî sosyalizm ve proletarya devrimi
4. Kısım III: Devrimin mevcut krizi ve proletaryanın stratejik hedefleri

Proletarya devriminin stratejisi. Giriş

Ekim ayaklanmasında, demokratik devrim, sosyalist devrimin ilk aşamasıyla doğrudan iç içe geçmişti.

Lenin'in Sekizinci Kongre'de ortaya koyduğu Bolşevik Parti programı, Ekim ayaklanmasını dünya devriminin ilk aşaması olarak değerlendiriyordu. Sürekli devrimin bu temel ilkesi, programımızın ilgili maddesinde şöyle ifade ediliyordu: “Rus devriminin karşılaştığı en büyük zorluk, en büyük tarihsel problem, uluslararası sorunların çözülmesi (...) kesin olarak ulusal nitelik taşıyan devrimimizden dünya devrimine geçişin sağlanmasıdır.” Lenin'in devrimin önüne koyduğu bu görevlerin yerine getirilmesinin ne kadar elzem olduğu, devrimin müteakip aşamalarında kanıtlanmıştır. Devrimin yüzleştiği güçlüklerin ve çelişkilerin altında yatan esas neden, devrimin uluslararası karakteri ve ülkenin sosyal dönüşümünün ulusal karakteri arasındaki çelişkiydi. Lenin, işte bu yüzden, yorulmak bilmeden “yaşadığımız zorlukların üstesinden ancak bir Avrupa devrimiyle gelebiliriz” ve “kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemini tamamlamış olmaktan bile çok uzaktayız. Bunu uluslararası proletaryanın yardımı olmadan yapabileceğimize dair hiçbir zaman umut beslemedik” diyordu. Sürekli devrim teorisinin omurgasını oluşturan bu Leninist yaklaşım, Marksizmin ve Bolşevizmin stratejik çizgisini tanımlıyordu. Bu çizgi, ulusal devrimi dünya devriminden yalıtarak kendi içinde tamamlanmış bir şey olarak gören ve millî sosyalizmin stratejik temelini oluşturan tek ülkede sosyalizm teorisine karşıdır.

Kısım I. Sürekli devrim teorisi ve SSCB'nin sosyalist inşasının sorunları

1) Lenin sürekli devrim teorisinin özünü şu sözlerle ifade etmektedir: “Geniş ölçekli sanayinin dünya çapında örgütlenmiş olması, sosyalizme doğrudan geçişi şüphesiz mümkün kılmaktadır. Bu, reddedilemez bir gerçektir...”. Yani esas mesele bir ülkenin sosyalizmin kurulması için yeterli olgunluğa sahip olup olmadığı değildir. Teknik bakımdan geri ve ağırlıkla köylülerden oluşan bir ülkede, sosyalist devrimin zaferi için tek gerekli koşul, o ülkenin işçi sınıfının tarihsel-sosyal rolünü yerine getirerek ulusal-demokratik devrime ve burjuva iktidarının alaşağı edilmesine öncülük edebilmesidir. Ancak, açıktır ki, Rusya işçi sınıfının zafere ulaştırdığı devrim, kapitalist devletlere ve uluslararası işbölümüne dayalı dünya ekonomisi

zincirinin halkalarından yalnızca birisidir ve dolayısıyla “devrimin doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi ancak uluslararası bir perspektifle mümkündür” (Lenin).

2) Sovyet ekonomisinin dinamik dengesi, kapalı ve kendi kendine yeten bir ekonominin dengesi olarak görülemez. “SSCB ekonomisi, dünya ekonomisinin basıncı altında gelişiyor; diğer ülkelerden farklı ve kendine has bir yapıya sahip olması, ekonomimizin, çok kendine özgü yanları olsa da, uluslararası işbölümünün ve dünya piyasasının bir parçası olduğu gerçeğini değiştirmiyor” (Lenin). Ülke içi ekonomik denge, ihracat ve ithalat dengesi üzerine kuruludur. Sovyet ekonomisi, uluslararası işbölümüne daha fazla dâhil oldukça, ulusal ekonomimizin fiyat ve kalite gibi faktörleri dünya ekonomisinin bunlara tekabül eden unsurlarına doğrudan ve hızlı bir biçimde bağlı hale gelmektedir. SSCB bir taraftan da dünya kapitalist sistemine karşı [okunmuyor], ekonomik mücadelesini daha da zorlu bir hale getiren, amansız bir savaş veriyor. Bu koşullar altında, dünya sermayesinin ekonomik ve siyasi-askerî baskısına karşı gösterdiğimiz direnç, ekonomik kalkınmamızın arkasındaki itici güçtür. Bununla birlikte, ekonomik hedeflerimize ne kadar sürede ulaşabileceğimizi belirlemek sadece bizim tercihimize bağlı değil. Bir yandan üretimin maddi koşullarının kendisi [okunmuyor], diğer yandan ileri kapitalist ülkeleri yakalayıp geçme gerekliliği ekonomik gelişim hızımızı belirlemektedir. Yani platformumuzun daha önce de yazıldığı gibi, “bu iki uzlaşmaz, düşman sistem – kapitalizm ve sosyalizm – arasındaki uzun mücadelenin sonucunu, *son tahlilde*, bu sistemlerin görelî emek üretkenliği belirleyecektir. Bu üretkenlik rekabetinde, hangi sistemin daha başarılı olduğu ise, *piyasa koşulları altında*, ulusal fiyatlar ve dünya fiyatları arasındaki ilişki üzerinden ölçülecektir”. Yalnızca sosyalist planlı ekonominin avantajlarını kullanarak ekonomimizin bütünüdürün dinamik bir orantılılık temelinde gelişmesini sağlayabiliriz. Aynı zamanda, sosyalist araçlardan bize kapitalizm karşısında üstünlük sağlayacak bir biçimde faydalanarak ve dünya işbölümünden türeyen kaynakları gerektiği gibi kullanarak ekonomik gelişimimizi hızlandırabiliriz.

3) Tüm ülkeleri birbirine bağlayan verili dünya ekonomisi ve uluslararası iş bölümü açıkça göstermektedir ki, en ileri olanlar da dâhil, hiçbir ülke ulusal sınırlar içinde sosyalizmin inşasını mümkün kılacak kadar geniş ölçekli ve çeşitlenmiş bir makine sanayiine sahip değildir. (Böyle bir sanayi ancak dünya ölçeğinde var olabilir.) Ancak bu, ulusal ekonomilerin büyüemeyeceği anlamına gelmez. Dünya ekonomisi ve iş bölümünün beraberinde getirdiği uluslararası rekabet, proletaryanın emek üretkenliğinin arttırılması ve böylece dış ticaretin güçlendirilmesi vasıtasıyla kapitalizmin (devletin tanıdığı imtiyazlara, [okunmuyor]... karma ekonomik yapıya ve iç piyasaya dayalı olarak) ulusal ölçekte – elbette belli sınırlara tabi bir biçimde – gelişmesine de olanak vermektedir. Modern dünya ekonomisi koşullarının SSCB’deki tezahürü, büyük sanayi ile ülkenin her yerine dağılmış küçük toprak sahibi üreticiler arasında kurulan bir ekonomik ilişki olan NEP’ti.

O halde: “Mevcut sosyal düzenimiz, sosyalizm ve kapitalizm arasındaki bir mücadeleden ibarettir. Ancak söz konusu mücadele, belirli sınırlar içinde ve bu ikisinin işbirliği aracılığıyla yürütülür” (Trotskiy). Bu koşullar altında, ana görev “yakın

gelecekte sosyalizme geçişi sağlamak için (...) kapitalizmin gelişiminin (bu bir dereceye kadar ve bir süre boyunca kaçınılmazdır) devlet kapitalizminin denetimi altına alınması için doğru yöntemin bulunması (...) ve küçük burjuva anarşisine karşı devletin üretimin örgütlenmesi üzerindeki gücünün daha da sağlamlaştırılmasıdır” (Lenin). Yani küçük burjuva unsurlar devlet muhasebesine ve kontrolüne tabi hale getirilerek ve elektrifikasyonun ülke çapına yayılması sağlanarak sanayileşme ve kolektivizasyonun koşulları hazırlanmalıdır: “Elektrifikasyon başarısız olursa, kapitalizme dönüş her halükârda kaçınılmazdır” (Lenin).

4) SSCB’nin ana iktisadi süreçleri [okunmuyor] (...) [sayfanın kenarı yırtık] ilişkin olarak (...) değildir ve “sermayeyi yöneten yasalara şu ya da bu ölçüde tabidir. Bu, konjonktürün değişmesi de dâhil olmak üzere, iç ve dış çelişkilerin iç içe geçtiği ve karşılıklı olarak birbirine bağlı hale geldiği bir durum yaratıyor” (Trotskiy). İç ve dış çelişkiler ayrılmaz bir biçimde düğümlenmiştir. İkincisi çözülmeden, birincisinin aşılması imkânsızdır. Kendi kendine yeten bir sosyalist ekonominin yaratılmasının imkânsızlığı, inşa sürecinin her yeni aşamasında, iç ve dış çelişkileri hem hacim hem de derinlik bakımından daha da büyütmektedir. Bu nedenle, Sovyetler Birliği’nin gelişimine damgasını vuran tüm çelişkiler, zamanla, yalıtılmış işçi devleti ile onu kuşatan kapitalist dünya arasında da çelişkiler doğurmaktadır. Tüm bu çelişkilerin topyekûn ortadan kaldırılması ancak dünya devrimi yolundan gidilmesiyle mümkün olacaktır.

5) SSCB’nin sosyalist inşasını, ulusal ve uluslararası ölçekte devam eden, keskin sınıf mücadelesi şekillendirmektedir. Proleter devrimi, bir sınıfın hâkimiyetini sürdürmesi için yapılan bütün diğer devrimlerden farklı olarak, tüm sınıfları ortadan kaldırmayı amaçlar. Proletarya devrimi durmak bilmeyen bir süreçtir. Bu sebeple, biçimsel aşamada takılıp kalamaz, toplumun dengesini bulmasına engel olamaz. Devrim, eğer aşağı yönlü bir seyir izliyorsa, bu sırada, gelecekte bir önceki aşamadakinden daha yükseğe sıçrayabilmek için hazırlık yapmalıdır. Yeniden inşa edilmekte, sonu gelmek bilmeyen bir mücadeleler aşamasından geçmekte olan bir toplumda, sosyal ilişkilerin yeniden şekillendirilmesini de içeren tüm gelişmeler, farklı sınıflar arasındaki kesintisiz çatışmaların ürünüdür. “İşçiler ve köylüler varlıklarını sürdürdüğü müddetçe, sosyalizm işlemeyecektir. Bunların arasındaki uzlaşmaz çelişki, her aşamada, somut olarak kendini gösteriyor” (Lenin). Ancak, proletarya ve köylülük arasındaki mücadelede izlenecek yöntem ve usuller, işçi sınıfının kapitalistlere ve toprak sahiplerine karşı mücadelesinde kullandıklarından farklı olmalıdır.

Bu iki sınıf arasındaki ilişki, proletarya hegemonyası altında, “ittifak” [smychka] biçimini de alır. Bu uzlaşma, köylülüğe belli tavizlerin verilmesine dayalıdır, çünkü “son kapitalist sınıf” olan köylülüğün idari yöntemlerle alt edilmesi mümkün değildir. “Sosyalist dönüşümün yönteminin belirlenmesi” (SBKP programı), tüm sınıfların ilgasına giden yolda, işçi sınıfı iktidarının güçlendirilmesini amaçlar (...). “Son kapitalist sınıf” olarak köylülükle baş etmenin yolu idari el koyma yöntemleri değildir [okunmuyor]; sınıfların ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirlerden biri

büyük sanayinin köylülük üzerindeki etkisi olmalıdır. Yani köylülüğün sosyalist dönüşümü, güçlü bir büyük sanayinin yeniden inşası ve daha da ileri taşınması vasıtasıyla gerçekleştirilecektir. “Ancak, sosyalizmin temel görevlerinden biri olan bu görevin (kır ve şehir arasındaki çelişkinin tümüyle bertaraf edilmesi) yerine getirilmesi, dünya pazarının kaynaklarının kullanılmasını da gerektirmektedir...” (Trotskiy, *SSCB Kalkınmasının Sorunları*). Bu sorunun tümüyle ve nihai olarak çözülmesi yalnızca dünya sanayisi çerçevesinde yani ileri ülkelerdeki işçi sınıfının zaferinden sonra mümkün olabilecektir. Bu zafere kadar, “işçi sınıfı ve köylülük arasında doğru bir ilişkinin kurulması – doğruluk sınıfların ilgası açısından – ana sorunumuz olarak kalmaya devam edecektir” (Lenin).

6) Kapitalist sistem dünyayı hâkimiyeti altına aldığından, binlerce bağ dünya kapitalizmini, kapitalizmi büyük ölçekte yeniden yaratmakta olan küçük piyasa ekonomisine bağlar. Bu nedenle, ulusal ölçekteki sınıf mücadelesi, uluslararası sınıf mücadelesinin genel seyriyle yakından ilişkilidir ve ikincisi, ilkinin koşullarını belirler. Yani Sovyetler Birliği’nde “kim kimdir” sorusunun cevabı, yalnızca ülke içindeki ilişkiler açısından bakıldığında bile, özel mülkiyetin devlet mülkiyetine oranına bakılarak verilemez. Burada belirleyici olan, kapitalizm ve sosyalizmin dünya çapındaki mücadelesidir. Eğer kapitalizm bir dönem boyunca direnmeye devam edebilirse, Sovyet Birliği tarımında kapitalist eğilimlerin gelişmesi kaçınılmazdır. Orta köylülüğü cezbedecek koşulların ortaya çıkması, proletaryanın kırsal kesim üzerindeki nüfuzunu felce uğratmanın yanı sıra sosyalist inşanın önüne politik engeller çıkaracaktır. Bu, işçi sınıfı ve köylülüğü birbirinden koparacak ve proletarya diktatörlüğünün yıkılmasını kaçınılmaz hale getirecektir. Bu sebeple, Trotskiy yoldaşı izleyerek şunu söylüyoruz: “Proleter devrimimizin varlığını yalnızca ulusal sınırlar dâhilinde kalarak sürdürmesi ancak belli bir süre için mümkün olabilir... Dünyanın geri kalanından yalıtılmış bir ülke olarak başarılar elde etmek de, hem kendi topraklarımızda hem de dışarıda çelişkiler kaçınılmaz olarak daha belirgin hale gelecektir. Eğer bu yalıtılmışlığımız devam ederse, proleter devleti bu çelişkilerin kurbanı olacak ve yıkılacaktır. Tek kurtuluş, ileri ülkelerdeki işçi sınıfının zaferidir. Sınıf güçlerinin dünya çapındaki mücadelelerinin seyrine baktığımızda, bu zaferin gelecekteki uzak bir aşamayı beklemesi gerektiği kanısında değiliz.”

“Dünya burjuvazisinin devrimci bir mücadeleyle alaşağı edilmesi, dünya ekonomisini SSCB sınırları içinde kalarak yakalamaktan ve alt etmekten daha gerçekçi ve acil bir görevdir” (Trotskiy). Tarihin bu aşamasında, proletarya diktatörlüğünün ölümünü kaçınılmaz ya da tek ihtimal olarak görenler “kapitalizmin istikrarını koruyacağına veya asla yıkılmayacağına iman edenlerdir. Sol Muhalefet’in, bu kapitalist iyimserlikle hiçbir ortak noktası yoktur” (Trotskiy). Bu nedendir ki, Leninist Muhalefet, *tarihin bu aşamasında*, köylülükten kopuşu nesnel bakımdan kaçınılmaz olarak değerlendirmemektedir. Söz konusu kopuş ve bu nedenle de proletarya diktatörlüğünün çöküşü *tarihin bu aşamasında* hiç de kaçınılmaz değildir; bu durum yalnızca siyasi önderliğin yetersizliği sonucu olarak ortaya çıkabilir.

7) Proletarya diktatörlüğünün ancak belirli bir süre boyunca ulusal sınırlara

hapsolabileceğinin ve esas görevin ulusal diktatörlüğün uluslararası diktatörlüğe dönüştürülmesi olduğunun bilincindeki Leninist Muhalefet, yoksul köylülüğe yaslanarak, **kulaklara** karşı mücadele etmekten bir an olsun vazgeçmeden orta köylülükle uzlaşma sağlanması gerektiğini asla göz ardı etmemiştir. Platformumuzun 1927’de söylediği gibi: “Ülke içindeki görevimiz, kendimizi doğru bir sınıf siyaseti gütmeye yoluyla güçlendirerek, işçi sınıfıyla köylülük arasında doğru bir ilişki kurarak sosyalizmin inşası yolunda olabildiğince ilerlemektir. Sovyetler Birliği’nin kendi kaynakları muazzamdır ve bu hedefi bütünüyle mümkün kılmaktadır. Yine bu amaç doğrultusunda, aynı zamanda dünya kapitalist pazarının kaynaklarından da faydalanacağız ve geleceğe ilişkin planlarımızın asli unsurlarını dünya proleter devriminin gelişim seyrine göre belirleyeceğiz.”

SSCB devriminin gelişim aşamaları son tahlilde dünya devriminin iniş ve çıkışlarınınca belirlenmektedir. Leninist Muhalefet bu ikisini daima tek bir sürecin farklı boyutları olarak görmüştür: “tek ülkedeki mücadelenin gelişiminin dünya çapındaki mücadelenin çıkarlarına tabi kılınması” (ana Leninist slogan budur) “SSCB’deki sosyalist işçi sınıfının stratejik hedeflerini tanımlar ve bu aynı zamanda sürekli devrim teorisinin asli önermelerinden biridir.”

Kısım II. Millî sosyalizm ve proletarya devrimi

1) Rusya’da ortaya çıkan, yeni tip millî sosyalizmin ideolojik kökenleri 1905–1917 arası sağ kanat Bolşevizme uzanmaktadır. Sağ kanat Bolşevizm bir yandan burjuvazinin demokratik devrimde nasıl bir rol oynayacağı hususunda Menşevizmden uzaklaşırken, diğer yandan, 1905 devrimi sırasında, işçi sınıfının iktidarı almasına cepheden karşı çıkıyor ve devrimi burjuva demokratik sorunların çözülmesiyle sınırlıyordu. 1917’nin Şubat ve Mart aylarında, istisnasız tüm sağ kanat Bolşevikler – Kamenev, Rıkov, Zinovyev ve diğerleri – Lenin’e amansızca saldırıyorlardı. Bu saldırılar, Lenin’in Rusya’ya dönüşünden sonra da devam etti. Bu eğilim küçük burjuva radikal demokrasinin sol kanadına doğru kayarken Lenin kendisine şu soruyu soruyordu: “Sağ Kanat Bolşevizm: Partimizde bu eğilime yer var mı?” (Leninskii Sbornik, No. 11).

2) Sağ kanat Bolşevizmin günümüzdeki mirasçısı, günümüzün sağcılarıyla birlikte, Stalinist ortayolculuktur. Ortayolculuk bugün Çin’de, Hindistan’da, İspanya’da, sömürgelerde ve geri kalmış ülkelerde, son zamanlarda da Japonya’da, proleter devriminin ve diktatörlüğünün stratejik hattına karşı mücadele ederken demokratik devrimin görevlerini de başarısızlığa uğratmaktadır; iki ayrı sınıfın ortak partisi teorisi ve pratiği temelinde, proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü gibi gerici bir sloganı vaaz etmektedir; sömürgelerdeki demokratik devrimi yükselmekte olan uluslararası devrimden ayırarak ulusal sınırların içine hapsedmek istemektedir ki, demokratik devrim aslında kendi içinde bir amaç değildir, uluslararası zincirin bir halkasıdır. Stalinist ortayolculuk işçi sınıfını küçük burjuva içinde eritir ve ulusal burjuvaziye tabi hale getirmektedir.

3) Ortayolcularca 1924 yılında ilan edilen, işçi sınıfı devriminin uluslararası

karakteri ile SSCB'nin sosyalist inşasının ulusal karakteri arasındaki çelişkiyi kavramaktan âciz tek ülkede sosyalizm teorisi, millî sosyalizmin stratejik çizgisidir. Bu teori, [okunamıyor] sosyalist nitelikleri varmış yani “sosyalizmle bütünleşme” özlemine sahipmiş gibi, köylülüğün çıkarlarına yaslanmaktadır. Dolayısıyla, millî sosyalizmin savunucularının, diğer ülkelerdeki proleterlerin kaderini göz ardı eden bu teorisine göre, SSCB'nin iç çelişkilerin üstesinden gelmek ve millî sosyalist bir toplum kurmak için gerekli olan şey, köylülükle anlaşma yapılmasıdır. Bu teorinin bakış açısından, millî sosyalizmin kurulmasının önündeki tek engel *dış askerî müdahaledir*.

1905'te proletaryanın Rusya'da Batı Avrupa ülkelerinden önce iktidara gelebileceğini aklına bile getirmeyen, 1917'de ise demokratik devrimi kendi başına bir amaç olarak gören ve proletarya diktatörlüğünü reddeden sağ kanat Bolşevizmin ideolojik mirasçısı olan günümüzün sağ ve ortayolcu sağ, 1924'ten bu yana iktidarın ulusal zeminde fethini devrimin bir ilk adımı olarak değil, *nihai adımı* olarak görmekte, SSCB'de dünyanın geri kalanından yalıtılmış bir sosyalist toplum kurmanın kendi içinde ulaşılabılır bir amaç olduğunu ilan etmektedirler. Uluslararası devrim artık zaferin olmazsa olmaz bir koşulu değil, millî sosyalizmin inşasını mümkün kılan, uygun bir ortam olarak görülmektedir.

4) Çağdaş millî sosyalizmin temel özellikleri şunlardır:

a) Devrimin ulusal sınırlara hapsedilmesi yoluyla “tek bir ülkedeki mücadelenin çıkarlarının dünya çapındaki mücadelenin çıkarlarına tabi kılınmasını gerektiren” (Lenin) proleter enternasyonalizminden kopuş;

b) İç çelişkilerin dünya ekonomisinin çelişkilerinden ayrılması ve sosyalist inşanın ilerleyişinin bu çelişkilere bağlı olarak ilerleyeceğinin anlaşılabilmesi;

c) Lenin'in “Rusya'nın, dünya ekonomisini oluşturan kapitalist devletler zincirinin bir halkası” olarak var olduğu düşüncesinin inkârı ve bununla ilintili olarak, bir ülkenin, dünya ekonomisinden bağımsız bir yol izleyerek kapalı ve kendi kendine yeten bir ulusal ekonomi yaratabileceğinin savunulması.

Bu meselelerde Leninizmden kopulması, sosyalizm mücadelesinin araçlarının tümüyle yeniden tanımlanmasını beraberinde getirmiştir. Devrimin itici güçlerinin değerlendirilmesi bu kopuşun iyi bir örneğidir. Bu güçler artık dünya devrimiyle ilişkileri içinde ele alınmamaktadır. Bu, en açık biçimde, Lenin'in “ülkedeki son kapitalist sınıf” dediği orta köylülüğün değerlendirilmesinde görülmektedir.

5) Millî sosyalizm, tek ülkede sosyalizm teorisiyle tam bir uyum içinde, diğer ülkelerdeki işçi sınıflarının kaderi üzerindeki etkisini göz önünde bulundurmadan, NEP'i – köylülükle yapılacak doğrudan işbirliğiyle – sosyalizmin tek ülkede tam olarak inşasının koşullarını yaratan bir tarihsel aşama olarak düşünüyor. Başlarda köylünün ülke içindeki işlevi işbirliği [iken] şimdi köylünün aletlerinin toplumsallaştırılması çerçevesinde aralıksız bir kolektivizasyon ve sosyalist arteller (işçi kooperatifleri) söz konusu — bu da iç çelişkilerin aşılması ve köylülüğün sosyalizmde kök salması için yeterli bir koşul sayılıyor. Millî sosyalizmin NEP'e ilişkin uyguladığı bu taktik, proleter devriminin stratejisiyle açık biçimde çelişmektedir ve

millî sosyalizmin stratejisine yani tek ülkede sosyalizm teorisine tabidir. Lenin için, NEP daima yalnızca uluslararası devrimin yolunda bir taktikti ve yalnızca gelişme hızına uyumu hedefliyordu. Lenin'in NEP taktiği, bir dizi yavaş ve temkinli kuşatma eylemi hazırlamaktan ve sonra da SSCB'de bir taarruz başlatmaktan ibaretti. Lenin şunu hiç akıldan çıkarmıyordu: "Port Arthur'a yapılacak saldırı dünya ölçeğinde olacak çünkü tüm ülkelerin onu yenebilecek güçleri yeterli olgunluğa ulaşmış olacak" (Lenin).

Köylülüğe yönelik taarruz NEP'i ve yöntemlerini yürürlükten kaldırmış olmadı: Yalnızca köylülükle kurulan ilişkinin biçimlerini değiştirdi. Hedefler yine aynıydı: köylü burjuvaziye karşı mücadelenin güçlendirilmesi; kolektivizasyonun ve devlet çiftliklerinin hayata geçirilmesi; büyük sanayinin ekonomideki ağırlığına, teknoloji seviyesine ve dünya ekonomisiyle kurulan ilişkilere göre belirlenen büyüme oranı. Ancak bu iç iktisadi süreçler kendi siyasi ifadelerini biçimlendirirken, NEP'in temel problemleri, işçi devletinin kaderini belirleyen bir dizi karmaşık siyasi soruna yol açmaktadır. Millî sosyalistler NEP'in sorunlarının bu politik içeriğini tamamen göz ardı etmektedirler.

6) Ekim Devrimi'nin sosyalist yönelişine karşı örgütlenen sosyal ve politik gericiğin bir aracı haline gelen millî sosyalizm, gelişim sürecinde iki aşamadan geçti. Ekonomi ve siyaset arasında görece bir dengenin olduğu, devrimin çelişkilerinin "toparlanma dönemi" açısından "...düşünüldüğü" dönemde, millî sosyalizm, politik-taktik ifadesini, devlet ekonomisinin büyüme hızını ve biçimini köylü burjuvazinin ihtiyaç ve gereksinimlerine ve *kulaklara* göre uyarlamakta buluyordu. Arı bir örgütlenme biçimi olarak ele alındığında kooperatif örgütlenmesinin, sosyalizmin üzerine inşa edileceği payandalardan biri olduğu ilan ediliyordu. Sürekli devrim teorisine ve "Troçkizm"e karşı mücadele, küçük burjuva unsurları Ekim Devrimi'nin sosyalist kazanımına karşı seferber etmek ve hazırlamak için ideolojik bir araç olarak kullanılıyordu. Millî sosyalizmin takip ettiği çizginin en belirleyici unsuru olan, muhalefete karşı kullanılan "orta köylülük fikri" yalnızca proleter tutumun terk edilmesi anlamına gelmiyordu. Aynı zamanda, işçi sınıfı ve orta köylülük arasındaki ittifakın da altını oyuyordu. Millî sosyalizmin "orta köylülük"le (millî sosyalizm için bu aslında *kulak* demektir) ittifak politikası, işçi sınıfının hegemonyasını nesnel anlamda baltalamaktadır. Leninist Muhalefet'in yorulmaksızın söylediği gibi, orta köylülükle ittifak, işçi sınıfı hegemonyasını güçlendirecek koşulların yaratılmasına hizmet etmelidir.

7) Millî sosyalizmin ikinci aşaması, görece dengenin sona erdiği ve önceki dönemde sağcı politikaların hamiliği altında gizlice semirmiş güçlerin gün yüzüne çıkmasıyla başladı. Bu durum, devrimimizin çelişkilerini göz önüne sererken sağ-ortayolcu çizginin de iflası anlamına geliyordu.

Proletaryanın stratejik siyasi çizgisini terk etmekle birlikte, hâlâ doğrudan proletaryanın öncü partisine ve onun aracılığıyla işçilere ve yoksul köylülüğe yaslanan millî sosyalizmin ortayolcu kanadı, proletarya direnişinin 1928 yılında kendini göstermeye başlayacağından korktuğu için, sağa doğru keskin bir dönüş yapmaya

cesaret edemedi. Bunun yerine, “politikasının özüne ya da tüm sorunları çözeceğine dair inancını terk etmeden proletaryaya ayak uydurmayı denedi” (Trotskiy). Bu sefer de ultra-sol bir maceralığa savrulan sağ ortayolculuk, tüm çelişkileri bir kalem darbesiyle ulusal çerçevede içinde çözmeyi denedi.

Bu maceranın özünde şu politikalar yatmaktadır: maceracı bir tempoda hızlandırılmış sanayileşme, NEP’in kaldırılması, kırsal sınıfların idari yöntemlerle tasfiyesi ve dört yıllık bir sürede millî sosyalist toplumun inşa edilmesi için kolektivizasyonun bir yöntem olarak kullanılması. Bu politikalar ne eldeki kaynaklara ne de sınıf ilişkilerine uymaktadır.

Bu politikalar, o eski tek ülkede sosyalizm teorisine dayanmaktadır. Ancak bu teoriye yeni bir unsur daha eklenmiştir: kapalı ve kendi kendine yeten bir ulusal ekonomiye dayanarak sınıfların tasfiyesine doğru ilerleme. Bu perspektif, köyün tüm çelişkilerini kolhozlara taşıdı. Stalinist ortayolculuk, söz konusu çelişkileri ve bunlardan kaynaklanan sosyal farklılıkları yeniden ürettiğini göz ardı ederek kolhozları *doğası itibarıyla* sosyalist işletmeler olarak değerlendirdi. Kolхозlarda boy veren kapitalist eğilimler gizlendi. Yoksul köylüler ve kırsal proletarya kolхозlardaki zengin köylülerin insafına terk edildi.

Kulakların desteğini kaybeden ve bu desteği işçi sınıfının içinde de bulamayan Stalinist ortayolculuk, kendisine ayakta kalmasını sağlayacak bir zemin yaratmak için kolхозlardaki orta köylülüğe yöneldi. Bu yöneliş, Komünist Parti’nin On Altıncı Kongresi’nde, orta köylülüğün “Sovyet iktidarının kırdaki dayanağı” olması gerektiğine dair kararlarla resmîyete döküldü. Bu karara göre, orta köylülük, küçük burjuva ekonomisi zemininde sosyalizm içinde massedilmeli ve köylünün üretim gereçlerinin toplumsallaştırılması sürecinde kolhozla idari tarzda bütünleştirilmelidir.

“Bürokrasinin hem yanlış hem de partinin kolektif iradesince onaylanmamış bir teoriye yaslanarak sanayileşme ve kolektivizasyonun temposunu zorlaması, özellikle dünya ekonomisiyle kurulan karşılıklı ilişkilere bağlı olarak sosyoekonomik orantısızlıkların ve çelişkilerin birikmesine neden olmaktadır” (Trotskiy). Bu orantısızlıklar ve çelişkiler, kır ve kent arasındaki ilişkide de açık biçimde görülmektedir. Bir yandan bürokrasinin yükselişine ve genel memnuniyetsizliğin artışına, diğer yandan da devlet ile proletarya ve proletarya ile köylülük arasındaki ilişkinin gittikçe kötüleştiğine tanıklık ediyoruz. Bu süreçlerin müsebbibi ortayolcu bürokrasinin yürüttüğü politikalarıdır.

8) Pratiğin sınamasından geçemeyen ve topyekûn başarısızlığa uğrayan millî sosyalizm, proletarya diktatörlüğümüzü yok olmanın eşiğine getirirken – Komünist Enternasyonal’i zayıflatarak ve çalıştırmayarak – geri ve sömürge ülkelerdeki devrimi frenlemiş ve komünist hareketi tüm dünyada felç etmiştir: “Epigonların 1924 yılında ortaya attığı tek ülkede sosyalizm teorisi, Marksizmin en kötü biçimde çarpıtılmasıdır. Uluslararası Sol Muhalefet, Termidorcu ideolojinin baş eseri bu teoriyi kategorik olarak reddeder. İfadesini Komünist Enternasyonal’in programında bulan Stalinizme (ya da millî sosyalizme) karşı uzlaşmaz bir mücadele verilmesi,

hem uluslararası sınıf mücadelesinin hem de SSCB'nin iktisadi görevlerinin ortaya çıkardığı sorunlara çözüm bulmak yani doğru bir devrimci strateji izlemek için gerekli bir koşuldur” (Trotskiy).

Kısım III. Devrimin mevcut krizi ve proletaryanın stratejik hedefleri

1) Sovyet sisteminin yaşadığı tüm sarsıntılarının kaynağı, iç içe geçmiş şu büyük tarihsel çelişkilerdir: “(a) kent ve kır arasındaki başta olmak üzere, çarlık dönemi burjuva düzenin kapitalist ve kapitalizm öncesine ait çelişkilerinin mirası; (b) Rusya'nın genel kültürel ve iktisadi geri kalmışlığı ile sosyalist dönüşümün görevleri arasındaki çelişki; (c) işçi devleti ve kapitalist kuşatma özellikle de dış ticaret tekeli ve dünya pazarı arasındaki çelişki” (Trotskiy). Ne geçici ne de belli bir döneme özgü olan bu çelişkilerin tümü, siyasi liderliğin 1923'ten beri izlediği yanlış politikaların ve dünya işçi sınıfının bu yanlış politikalar sonucu olarak aldığı yenilgilerin yarattığı koşullar altında serpilip gelişmiştir.

Tarımsal alandaki küçük ölçekli üretimin hâkimiyeti altında olan ülkenin genel kültürel geri kalmışlığı, işçi sınıfı diktatörlüğünün maddi temeli ile sosyopolitik üst yapısı arasında derin bir çelişki yaratmıştır. Bir yandan emekçi kitlelerin geniş kesimlerinin cehaleti, diğer yandan devlet aygıtı içindeki burjuva unsurların etkisi altına giren, SBKP'nin küçük burjuva unsurlarının ve yüksek bürokratlarının, küçük üreticileri proletaryaya ve sosyalist devrimimize karşı kullanılması bu çelişkiyi daha da büyütüştür. İşte bu zemin üzerinde koskoca bir bürokrasi yükseldi, güçlendi ve “yalıtılmış ve ezilmiş küçük üreticilerin üstyapısı” (Lenin) olarak tezahür etti Bürokrasinin unsurları, partinin ve tüm ülkenin sosyal, politik ve önderliğe yönelik tepkileri ortasında gelişmiştir. “Muzaffer işçi sınıfının üst katmanını, alaşağı edilmiş sınıfların geniş katmanları ile [okunamıyor] temsil eden Sovyet bürokrasisi” aynı zamanda “dünya sermayesinin ajanlarını [okunamıyor] içermektedir” (Trotskiy).

Tek ülkede sosyalizm teorisi, sosyalizmin barış içinde inşası için yeterli bir koşul olduğu iddia edilen ulusal devrimin (daha doğrusu kendi ayrıcalıklı konununun) kutsanmasına ihtiyaç duyan, ulusal hâkimiyeti tekeline alma arzusunun giderek daha da muhafazakârlaştırdığı Sovyet bürokrasisinin sosyal ihtiyaçlarına tekabül etmektedir.

Devrimin yaratıcı güçleri ile bürokrasi arasında derin bir uzlaşmaz karşıtlık mevcuttur. Ortayolcu bürokrasinin işçi sınıfının tarihsel çıkarlarına aykırı bir siyaset izlemesi, kendi büyümesinin arkasındaki asli nedenlerden biri olmuştur. Proletarya açısından olumsuz bir güçler dengesinden yararlanan ortayolcu bürokrasi, Leninist partiyi ezdi ve tasfiye etti. Parti proletaryanın öncüsünün bağımsız örgütü niteliğiyle tasfiye edilmiş oldu. Bürokrasi proletaryayı siyasi ve iktisadi baskı altına alırken işçilerin çıkarlarını koruyan ve birer komünizm okulu olan sendikaları ortadan kaldırdı. Partilerin, sendikaların ve sovyetlerin bünyesinde plebisiter tarzda yöneten Bonapartist bir rejim kurarak bunları kendi politikalarını tasdik etmekten öte bir işlevi olmayan kurumlar haline getirdi. Oportünizm ve maceracılık arasında

salınan politikasıyla merkezî liderlik, “ikili iktidarı” güçlendirirken ülkeyi akut bir sosyoekonomik krize ve derin bir politik kargaşaya sürükledi.

2) Parti ve Sovyet bürokrasisinin siyasi ve sosyal gericilik koşullarında dokuz yıllık hâkimiyeti sonunda yaratılmış olan krizden çıkmak için devrimin önünde yalnızca iki yol vardır: I) Ya silahlı bir karşı devrimci darbe vasıtasıyla burjuva düzeninin restorasyonu; ya da II) Partinin, sendikaların ve Sovyetlerin köklü bir reformdan geçirilmesi yoluyla proletarya diktatörlüğünün bütüncül restorasyonu. İkinci yol, Uluslararası Sol Muhalefet’in Rusya bölüğü Leninist Muhalefet’in politikasını tarif etmektedir.

3) İşçi sınıfının iktisadi alandaki esas görevi, sanayi ve tarımdaki maceracı çizgiden planlı bir geri çekilişi yürütmektir. Bu geri çekiliş şunları hedeflemelidir: I) Dinamik dengeye dayalı, kesintisiz bir ekonomik kalkınma amaçlı gerçek ekonomik planların yapılması; II) Köylülüğün, işçi sınıfına ve devlete yeniden güven duymasının sağlanması (smychka); III) Kent ve kırdaki güçlerin yeniden derlenip toparlanarak geleceğin mücadeleleri için uygun şartların oluşturulması. Proletaryanın, diktatörlüğünü tahkim edilebilmesi ve diğer ülkelerin proletaryalarının zaferlerine kadar sosyalizm yolunda yüremeye devam edebilmesi ancak bu görevler yerine getirilirse mümkün olabilir.

4) Maceracı yönelişten planlı bir şekilde geri çekilmek, aynı zamanda, kent ve kır arasındaki ilişkide bir geri çekilme anlamına gelir: köşeli ve gittikçe artan biçimde merkezî planlamaya dayalı düzenlemelerle sınırları çizilmiş bir piyasa ekonomisine doğru geri çekilme. Fakat piyasaya daha fazla yer açılması, orta köylülükle kurulan politik ilişkiye dair sorunları tek başına çözemez çünkü mevcut önderlik, köylülüğün işçi sınıfına güven duymasına zemin oluşturacak koşulların altını oymuştur. Ortayolcu önderliğin son yıllarda izlediği politikalara bakan orta köylülüğün, işçi sınıfıyla NEP temelinde uzlaşıp uzlaşmayacağını ya da “NEP’in restorasyonu”na onay verip vermeyeceğini ve teminat talebinde bulunup bulunmayacağını tahmin etmek güçtür. Bunları pratikte göreceğiz. Geri çekişilin hedefine ulaşması, işçi sınıfının Bonapartist karşı devrimle mücadelesinde başarılı olmasına bağlıdır. Bonapartist karşı devrim, proletaryanın etkisi altında bulunan ortalama ve yoksul köylü kitlelerini ondan çalmaya çalışacaktır.

Bu maceracı çizginin terk edilmesine karşı en önde mücadele eden Leninist Muhalefet, Lenin’in köylülükle nasıl bir ilişki kurulması gerektiğine ilişkin sözlerini burada bir kez daha tekrar etmektedir: “Köylü yoldaşlar, sizleri aldatmak gibi bir niyetimiz yok. Açık ve dürüst biçimde söylüyoruz: sosyalizme doğru yürüyebilmek için, size bazı imtiyazlar tanıyacağız, ama bu imtiyazların **belli sınırları ve ölçüleri olacak**. Bu ölçü ve sınırların ne olacağına da tabii ki **biz karar vereceğiz**. İşçi sınıfı ve köylülük arasındaki ilişkiye yaklaşımımız budur. Köylülük bizimle uzlaşmalı ve biz de bunun karşılığında onlara bazı ekonomik ayrıcalıklar vermeliyiz. Aksi halde, işçi sınıfı ve köylülük arasında bir mücadele söz konusu olacaktır” (Lenin).

5) Mevcut siyasi stratejinin daha da ağırlaştırdığı çelişkilerin ve zorlukların basıncı, ortayolcu liderlerin bu maceracı tutumdan kendiliğinden geri adım atmalarına

neden olacaktır. Ancak, bu geri çekiliş, merkeziyetçi liderlerin tüm politikalarını değiştirmelerine ve böylece “siyasi NEP” çıkışına yönelmelerine yol açacaktır. Yani tüm inisiyatif, hâlihazırda köylülük ve dünya sermayesiyle uzlaşmanın taşlarını döşeyen, SBKP’nin Termidorcu-Bonapartist unsurlarının eline geçecektir.

“Siyasi NEP” yönelimine girilmesini önlemek için, Leninist Muhalefet, hâkim ortayolcu hizbe karşı hiçbir uzlaşma arayışı içinde olmadan mücadele etmektedir ve devrimin mevcut krizini işçi sınıfının çıkarlarına hizmet edecek bir biçimde aşmak için talepler ve sloganlar programı ortaya koymaktadır.

6) Platformumuzun daha önce yazdığı gibi, bugün de “ülkemizde birbirleriyle asla uzlaşamayacak iki yaklaşım var. Bunlardan biri, sosyalizmin inşasını hedefleyen proleter tutum, diğeri ise iktisadi kalkınmamızı kapitalist yola sokmak isteyen burjuvazinin tutumu.”

Bu iki tutum arasında gidip gelen Stalinist ortayolcuların hâkim hizbi, “iki cephe”de, Leninist Muhalefet’le savaşabilmek için Besedovski’yle blok [okunamıyor] aslında Leninist Muhalefet’le. Güç ilişkileri giderek Termidorcu-Bonapartistlerin lehine gelişiyor.

Leninist Muhalefet, proleter tutumun tek temsilcisidir. Millî sosyalizme karşı Marksizmin ve Bolşevizmin stratejik çizgisini zor koşullar altında savunmaya devam etmektedir. Devrimimizin her aşamasını, uluslararası devrimin gelişimi perspektifinden değerlendirmektedir. Dünya devrimi, tarihsel değerlendirmelerimizin tek rehberidir.